

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับฝ่ายหญิงในความสัมพันธ์แบบคู่อรักร่วมกันครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกขอบเขตกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา โดยพิจารณาจากศักยภาพของความเป็นเมืองหลวง มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด และประกอบอาชีพในหลายสาขาวิชาชีพแตกต่างกันไป ทำให้สะดวกต่อการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ หน่วยงาน หรือองค์กรส่วนกลางที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการใช้ความรุนแรงก็ตั้งอยู่ในพื้นที่นี้เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นหากผู้ศึกษาต้องการหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ก็สามารถทำได้ง่ายและรวดเร็ว

รูปแบบการวิจัยที่ใช้

สำหรับรูปแบบการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) ในเบื้องต้นของการศึกษา ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อชี้ให้เห็นขนาด สาเหตุ และรูปแบบของปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น จากนั้นก็จะนำข้อมูลที่ได้มาใช้อ้างอิงทางสถิติ
2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้จากการบอกเล่าประสบการณ์ในชีวิตส่วนตัวของแต่ละบุคคล ดังนั้น ผู้ศึกษาจะทำการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งการสัมภาษณ์ คือ การสนทนาซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการ ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะช่วยอธิบายสิ่งที่ผู้ศึกษาพบเห็น หรือสังเกตได้แต่ยังไม่เข้าใจให้ชัดเจนแจ่มแจ้งขึ้นได้ โดยจะปล่อยให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง และผู้ศึกษาจะทำการสังเกตอาการกับปฏิกิริยา สีหน้า น้ำเสียง ลักษณะของการเลือกใช้คำพูดในการตอบ ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการศึกษาร่วมด้วย

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบถ้วนทุกข้อ 1 คน ต่อ 1 ชุด และเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจ หรือไว้วางใจในการตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษายืนยันว่า ข้อมูลส่วนตัว และตัวตนของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยใดๆ ทั้งสิ้น โดยเริ่มต้นเก็บข้อมูลในเดือนมกราคม

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

สำหรับการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพผู้ศึกษาทำภายหลังจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว เนื่องจาก ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม และยินดีให้สัมภาษณ์ โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รวมทั้งยืนยันว่าจะเก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับอย่างเคร่งครัด ไม่บันทึกชื่อ ที่อยู่ และให้สิทธิขาดหากต้องการยุติการให้สัมภาษณ์ หรือเลือกที่จะไม่ตอบคำถามในบางข้อก็ได้ พุดคุยในสถานที่ที่เป็นส่วนตัว เหมาะสม และปลอดภัย ในเวลาที่สะดวก โดยเริ่มนัดสัมภาษณ์ในเดือนกุมภาพันธ์

ประชากรที่ศึกษา

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1. ศึกษาจากกลุ่มประชากรเพศหญิง และเพศชายที่ยังไม่ได้สมรส
2. มีคู่รักที่คบกันอย่างน้อย 1 ปี
3. เป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานมีอายุระหว่าง 25-40 ปี

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาเชิงปริมาณ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน แบ่งเป็นเพศชาย 50 คน และเพศหญิง 50 คน ดังนี้

1. บุคคลในกลุ่มข้าราชการ แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน
2. บุคคลในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน
3. บุคคลในกลุ่มพนักงานธนาคาร แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน
4. บุคคลในกลุ่มนักวิชาการ แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน
5. บุคคลในอาชีพอิสระ เช่น เป็นเจ้าของกิจการ แบ่งเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน

การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เนื่องจากกาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เชื่อกันว่า ปรากฎการณ์ต่างๆ ทางสังคมมีความเป็นสากล ที่มีลักษณะแน่นอนตายตัว สามารถหยิบขึ้นมาศึกษาวิเคราะห์ หรือจัดหมวดหมู่ได้โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ อาศัยตัวเลขเป็นตัวชี้วัด ขนาดของปัญหา ระดับของความพึงพอใจ รวมทั้งคาดเดาแนวโน้มต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เพื่อหาทางรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ

แต่ในปัจจุบัน มีการตั้งคำถามกับวิธีการศึกษาเชิงปริมาณว่าวิธีการนี้อาจช่วยให้เราเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ ณ ระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ได้เข้าใจถึงที่มา หรือรากเหง้าที่แท้จริง ส่งผลให้บางครั้งการวางแผนแก้ไข หรือป้องกันไม่ได้ผลเท่าที่ควร หรือพูดง่ายๆ ว่า “เกาไม่ถูกที่คัน” ดังนั้นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาจากประสบการณ์ตรงของผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ โดยการบอกเล่าเรื่องราวอย่างเป็นขั้นตอนจึงได้รับการส่งเสริมให้นำมาใช้ศึกษาเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเชิงลึก และสะท้อนสาเหตุ ความเป็นจริงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ แต่ข้อจำกัดของการทำวิจัย หรือการศึกษาเชิงคุณภาพต้องใช้ระยะเวลาอันพอสมควร เนื่องจากต้องสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจกับผู้ที่นักวิจัยเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เขากล้าที่จะเล่า หรือถ่ายทอดความคิด มุมมองจากตัวเขาออกมา

ในการศึกษาเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับฝ่ายหญิงในความสัมพันธ์แบบคู่รักครั้งนี้ ในเบื้องต้นผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากพอที่จะยืนยันให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคู่อีกมีอยู่จริง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ จะมีส่วนร่วมในการแสดงมุมมอง หรือทัศนคติของตนต่อเรื่องบทบาททางเพศ รวมถึงปัจจัยปกป้อง ปัญหาความรุนแรง และปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นในชีวิตคู่ว่าควรเป็นไปในทิศทางใด โดยการตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด ซึ่งเป็นเหมือนการเหวี่ยงแหออกไป เพื่อให้ได้พันธุ์ปลาที่มีความหลากหลาย ในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้นส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะเข้าไปขอความร่วมมือด้วยตัวเองในหน่วยงานต่างๆ ตามแต่เวลาที่สะดวก และมีบางส่วนที่ฝากไปกับบุคคลที่รู้จัก เพื่อช่วยกระชับเวลาให้เร็วขึ้น แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะแนบซองไปกับแบบสอบถามแต่ละชุดให้ปิดผนึกเป็นความลับ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มตัวอย่างว่าข้อมูลจะไม่ถูกเปิดเผยให้กับบุคคลใกล้ชิด

ขั้นตอนต่อไปคือการเก็บตัวอย่างกรณีศึกษาด้วยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยในเบื้องต้นผู้ศึกษาได้แยกแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตามกลุ่มอาชีพ โดยคาดหวังจากในทุกกลุ่มอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน ที่ยินดีให้สัมภาษณ์ และก็ปรากฏว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้สัมภาษณ์มากถึง 37 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 21 คน และเพศหญิง 16 คน ผู้ศึกษาจำแนกตามกลุ่มอาชีพได้ดังนี้

กลุ่มอาชีพ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)
ข้าราชการ	2	4
พนักงานบริษัทเอกชน	9	7
พนักงานธนาคาร	6	1
นักวิชาการ	0	0
อาชีพอิสระ / เจ้าของกิจการ	4	4

ซึ่งเมื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่ได้จริงมีดังนี้

กลุ่มอาชีพ	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)
ข้าราชการ	0	2
พนักงานบริษัทเอกชน	3	2
พนักงานธนาคาร	1	0
นักวิชาการ	0	0
อาชีพอิสระ / เจ้าของกิจการ	1	1

สาเหตุที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทุกกลุ่มอาชีพตามที่คาดการณ์ไว้แต่แรกมีหลายสาเหตุด้วยกัน คือ

1. ไม่สามารถติดต่อได้
2. เปลี่ยนใจไม่ให้สัมภาษณ์ในภายหลัง
3. จำกัดระยะเวลาสัมภาษณ์สั้นเกินไป
4. ยังไม่พร้อมขอรอกการนัดหมายใหม่
5. ไม่เห็นความสำคัญในการศึกษาอย่างจริงจัง

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษารู้สึกมีความสุข และพอใจกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมาก แม้จะไม่ได้ตามที่ตั้งใจไว้ แต่ก็ได้ข้อมูลจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แม้ว่าการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในบางคนจะต้องใช้ระยะเวลาเดินทางไกลในช่วงที่ราคาน้ำมันแพง แต่ในขณะเดียวกันก็ได้รับความเห็นอกเห็นใจช่วยอำนวยความสะดวกให้กลุ่มตัวอย่างคนอื่นเดินทางมาหาผู้ศึกษาด้วยตัวเองบ้าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOW ในการประมวลผลข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

- ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เพศ อายุ การศึกษา กลุ่มอาชีพ และรายได้
- ระยะเวลาในการคบหาเป็นคู่รักกัน
- ความสัมพันธ์ของคู่รักต่อการยอมรับของครอบครัว
- ความคิดเห็นต่อบทบาททางเพศ และความคาดหวังที่เป็นปัจจัยให้เกิดความ

รุนแรงขึ้นในความสัมพันธ์ชาย-หญิง

- ปริมาณความรุนแรงที่เกิดขึ้นในกลุ่มตัวอย่าง
- สาเหตุที่ทำให้คู่รักมีปากเสียงทะเลาะเบาะแว้งกัน
- บุคคลที่ให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่คู่รักทะเลาะเบาะแว้งกัน
- รูปแบบของการกระทำรุนแรงต่อคู่รัก
- ความร่วมมือในการอนุญาตให้สัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

2. วิเคราะห์สถิติเชิงเปรียบเทียบ

- ทศนคติของเพศหญิง และเพศชายต่อปัญหาความรุนแรงในความสัมพันธ์แบบคู่รัก
- สาเหตุ และรูปแบบความรุนแรงในความสัมพันธ์แบบคู่รักที่เพศหญิง และเพศชาย

ประสพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นกระบวนการที่ผู้ศึกษาจะจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากประสพการณ์การบอกเล่า ออกมาสู่กรอบแนวคิด ทั้งในเรื่องภูมิหลัง การเริ่มต้นรู้จักคบหากัน ประสพการณ์ และเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์แบบคู่รัก รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ซึ่งการวิเคราะห์ กระทำได้ โดยการใช้ทฤษฎีสตรีนิยมเข้ามาศึกษากระบวนการของการให้ความหมาย จากการบอก เล่าเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาเห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์ได้ว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านั้นเป็นรูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานะผู้ถูกกระทำรุนแรง ผู้ถูกรับรอง หรือเป็นรูปแบบของการกระทำที่กลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงสถานะว่าเป็นผู้กระทำรุนแรงเอง โดยการต่อต้าน การต่อรอง หรือการขัดขืน

นอกจากนี้การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในขณะสัมภาษณ์พูดคุยเป็นสิ่งที่หนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ศึกษารู้จักแบบแผนของการสื่อสารในด้านอารมณ์ ความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่บอกเล่า เช่น การนิ่งเงียบ เป็นการสื่อให้เห็นถึงความหนักใจ เป็นต้น

จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาพยายามอย่างยิ่งที่จะเคารพ และดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติของจริยธรรมในวิชาชีพ อันเป็นกฎของจริยธรรมซึ่งระบุในเรื่อง สิทธิ และหน้าที่ของนักวิจัย ในความสัมพันธ์กับผู้ถูกวิจัย ซึ่งหลักการของจริยธรรมในการวิจัยประกอบด้วย

1. ความเป็นส่วนตัว หมายถึง ผู้ศึกษาควรคำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัย ว่าควรถูกแชร์กับผู้อื่นหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร
2. การรักษาความลับ หมายถึง ข้อมูลส่วนตัวของผู้ร่วมทำวิจัยจะต้องไม่ถูกรายงาน หากไม่มีความยินยอม รวมทั้งข้อมูลส่วนตัวที่ใช้ในรายงานควรเป็นข้อมูลสมมุติทั้งหมด
3. การยินยอม หมายถึง ผู้ร่วมทำวิจัยต้องยินยอมเปิดเผยข้อมูลด้วยความเต็มใจ
4. การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย หมายถึง การที่ผู้ศึกษาต้องอธิบายให้ผู้ร่วมทำวิจัยรับทราบ และเข้าใจในงานวิจัยที่จะทำ
5. ผลประโยชน์ และการแบ่งปัน หมายถึง แม้ว่าการวิจัยนี้จะทำขึ้นเพื่อให้สังคมตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเป็นสิทธิของผู้ร่วมทำวิจัยในการที่จะตอบคำถามหรือไม่ก็ได้

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเพียงการชี้ให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงในคูรักรมีอยู่จริง และเกิดขึ้นกับทั้งเพศหญิงและเพศชาย แต่ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษากำหนดคุณสมบัติด้วยกลุ่มอาชีพและสถานภาพ ทำให้ไม่สามารถศึกษาถึงความสัมพันธ์ในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อทัศนคติในปัญหาความรุนแรงได้ ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าตัวแปรเหล่านี้มีความน่าสนใจ และน่าจะช่วยให้มุมมองของปัญหาเรื่องนี้มีความหลากหลายออกไป
2. การศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อคูรักรมักถูกมองว่าเป็นปัญหาส่วนตัว ดังนั้น ในการสัมภาษณ์พูดคุยอาจต้องอาศัยความสนิทสนมคุ้นเคย แม้ว่าการใช้นามแฝง หรือการยืนยันว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวเป็นความลับอาจถือได้ว่าเป็นเกราะในการรักษาความเป็นส่วนตัวไว้ได้ชั้นหนึ่ง แต่ความไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่า ผู้ศึกษาเคยเชื่อว่าความเป็นคนแปลกหน้า หรือวางระยะห่างระหว่างตัวผู้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างน่าจะช่วยให้ความคาดหวังในพฤติกรรมที่ร้ายแรงในสายตาของสังคม หรือคนใกล้ชิดมีน้อยกว่า และทำให้กลุ่มตัวอย่างกล้าพอที่จะเปิดเผยเรื่องราวเหล่านั้น แต่ในความเป็นจริงการจะเข้าไปถึงข้อมูลส่วนตัวนั้นกลับต้องอาศัยความเป็นคนกันเองมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศที่ผู้หญิงมักจะอายและผู้ชายมักจะอึ้ง

ดังนั้นคำตอบที่ได้จากเรื่อง sex มักเป็นการยอมรับว่าคู่รักส่วนใหญ่มี sex ร่วมกันจริง แต่ไม่สามารถล้วงเข้าไปได้ว่ารสนิยมในเรื่อง sex มีความรุนแรง หรือแปลกพิสดารอย่างไร

3. แนวคิดทฤษฎีสตรีนิยมที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในสังคมตะวันตก ดังนั้น การนำแนวคิดเหล่านี้มาใช้อธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมตะวันออกอย่างสังคมไทยอาจไม่สามารถครอบคลุม ช่วยแก้ไขปัญหาคิดได้ทั้งหมด หรือแม้แต่อาจเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของการแก้ปัญหาเท่านั้น เพราะภาพของผู้หญิงไทยคือ ตัวแทนของความสวยงาม อ่อนหวาน เรียบร้อย ไม่เรียกร้อง ไม่ต่อสู้อ ซึ่ง เป็นภาพที่ผู้ศึกษาคิดว่าไม่ต่างอะไรกับเด็กเล็กๆ ไม่ใช่ภาพของผู้หญิงที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้เรียกร้องพูดถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างเพศ หรือการต่อต้านการอบรมเลี้ยงดู การขัดเกลาทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อที่มองว่าถูกต้องเหมาะสม และทำให้สังคมไทยมีโลกทัศน์ที่คับแคบว่าผู้หญิงที่พูดถึงเรื่องนี้คือ ผู้หญิงที่เกลียดผู้ชายเพราะอาจผิดหวังจากความรัก หรือถูกหักอก ดังนั้นสิ่งที่ผู้ศึกษาสังเกตเห็นก็คือ แทบทุกสังคมผู้หญิงมีสถานภาพเป็นรองจากเพศชาย และพวกเขาถูกรวบงำ กัดขี่ และทำร้ายจากสังคม และคนที่ได้ชื่อว่าเป็นคนรัก หรือสามี